

Krizový plán

(školní rok 2020/2021)

Krizový plán je otevřený a v průběhu školního roku bude ověřován, upravován a doplňován.

Zpracovaly: Mgr. Šárka Slivová, Mgr. Zuzana Hanzelková

Odpovědná osoba: PaedDr. Jana Foltýnová Ph.D., ředitelka školy

Alkohol

„Alkohol je v Evropě nejrozšířenější návykovou látkou. Rozšířenost pití alkoholu má hluboké společenské a kulturní kořeny. Alkohol je legální drogou, přičemž její dostupnost je v různých zemích upravena odlišně. V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.“ (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28.)

Co dělat, má-li žák u sebe ve škole alkohol

Zjistí-li učitel, že má žák ve škole alkohol, zajistí jej a snaží se zjistit, kde k němu přišel. Následně vyrozumí metodika prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**), který ve spolupráci s třídním učitelem vyrozumí rodiče. Pokud žák zakoupil alkohol v obchodě, je na místě vyrozumět Policii ČR – učiní metodik prevence. Další sankce jsou řešeny podle školního řádu.

Pokud žák ve škole požívá alkohol

přítomný pedagog zabráni v další konzumaci a v případě potřeby poskytne první pomoc pro intoxikaci alkoholem. Při ohrožení života, nebo zdraví zavolá, záchranou službu 155. Je-li žák ve stavu vylučujícím další zdělávání, vyrozumí zákonného zástupce, není-li zákonný zástupce k dispozici, přivolá pracovníka OSPOD. O celé situaci vyučující vyrozumí metodika prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**). Se zákonným zástupcem následně řeší třídní učitel a metodik prevence, kde dítě alkohol vzalo. V případě opakovaného porušení hlásíme na OSPOD a Policii ČR.

Vždy je nutná spolupráce s rodiči. Pokud rodiče nejeví zájem, je možné obracet se na Pedagogicko-psychologickou poradnu Sládkova. Je-li problém závažnějším, je vhodné informovat dětského lékaře. V případě, že spolupráce s rodiči není efektivní a dítě je ohroženo, má škola povinnost obrátit se na OSPOD.

Tabák

Závislost na tabáku je nejčastější ve formě cigaret, v poslední době také vodních dýmek. Méně časté jsou u nás dýmky a doutníky či jiné formy. Návykovou drogou je nikotin. Obecně se tabák kouří nebo konzumuje bez spalování. Tabák může být aplikován do nosu (šňupací) nebo do úst (snus nebo tabák žvýkací). Průměrný věk první cigarety je u nás kolem 10-12 let. Ve věku 15 let kouří denně více než 16% dětí. 80% dětí ve věku 16 let zkusilo již někdy kouřit, přičemž 38% těchto dětí kouřilo opakovaně. Více než jedna čtvrtina šestnáctiletých dětí kouří denně.

Co dělat má-li žák u sebe tabákové výrobky

„Držení tabákových výrobků u žáka, pokud jej nevidíme kouřit, je z hlediska přestupkového práva nepostižitelné. Situaci nálezů krabičky cigaret, či jiného tabákového výrobku, je třeba řešit se žákem samotným, se zákonným zástupcem, případně s OSPOD.“ (Jindrová)

Situaci řeší třídní učitel s metodikem prevence – **Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**.

Žák ve škole kouří tabákové výrobky

Zákon zakazuje kouření ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol a školských zařízení. Pedagog, který žáka přistihne při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy, vyzve žáka, aby kouření v prostorách školy zanechal, neboť je to zákonem zakázáno. Poté informuje třídního učitele, který postupuje podle školního řádu a uplatní sankce v něm stanovené. Situaci oznámí metodikovi prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**) a jedná se zákonným zástupcem. Pokud se situace opakuje, oznámí na OSPOD, případně bude situace řešena ve spolupráci s policií.

Stejně jako u alkoholu je třeba od žáka zjistit, kdo prodal dítěti mladšímu 18let tabákový výrobek, nebo kde k němu dítě přišlo.

Žák kouří tabákové výrobky mimo prostory školy

Třídní učitel oznámí situaci zákonným zástupcům žáka. Pokud se rodiče budou chtít poradit, jak řešit kouření dítěte, odešle je třídní učitel za metodikem prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**), který jim poskytne rady a kontakty na instituce, které v této oblasti působí. Situaci lze konzultovat s OSPOD.

Návykové látky

Za drogu můžeme považovat každou chemickou nebo přírodní látku, která mění duševní stav člověka a ovlivňuje jeho myšlení, citění, nebo jednání.

Typy rizikového chování:

- Abstinence od drog
- Experimentální užití drog – max. 2-3 zkušenosti v životě
- Rekreační užívání
- Problémové užívání drog
- Závislé užívání drog

Základní rozdělení drog:

- Alkohol
- Tabák
- Marihuanové drogy
- Těkavé látky – ředidla, lepidla, plynné látky
- Metamfetamin (Pervitin)
- Heroin
- Syntetické drogy (Extáze)

Příznaky užívání:

- Výkyvy nálad
- Vznětlivé a agresivní jednání
- Únava
- Zhoršení vzhledu, zanedbávání zevnějšku a hygieny
- Začervenání kolem nosu
- Zúžení nebo rozšíření zornic
- Tajnosti, lhaní
- Hubnutí, nechutenství
- Ztráty, krádeže peněz ve škole i v rodině
- Ztráta zájmu o hodnoty, které dítě dřív považovalo za důležité
- Změna kamarádů
- Samotářství
- Zhoršení školního prospěchu
- Časté pozdní příchody do školy a ze školy domů
- Zvýšený zájem o drogové symboly

Co dělat když má-li žák u sebe drogy:

Zjistí-li učitel, že má žák u sebe látky vypadající jako návykové, omamné, či psychotropní, okamžitě zamezí jejich užití. Látku zajistí za přítomnosti další osoby a s použitím ochranných pomůcek. O situaci vyrozumí metodika prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**). Metodik prevence oznámí nález látky na Policii ČR. Třídní učitel ve spolupráci

s metodikem prevence dále řeší s žákem, kde návykovou látku získal. Informuje zákonného zástupce žáka, který měl návykovou látku u sebe. Dále postupuje třídní učitel

podle sankcí stanovených ve školním řádu. Záznam o události sepíše metodik prevence a založí do své agendy.

Žák ve škole drogy užívá:

Je-li žák přistižen při užívání návykové látky v prostorách školy, nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je nutné ihned zabránit v další konzumaci. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat za přítomnosti další osoby a ochranných pomůcek. Pedagogický pracovník posoudí momentální zdravotní stav žáka. V případě potřeby poskytne první pomoc a přivolá záchranou službu na tísňové lince 155 a Policii ČR.

na lince 158.

Nehrozí-li žákovi akutní nebezpečí, zajistí pedagogický pracovník vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy a metodika prevence – (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**).

Pokud žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí třídní učitel ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl. Vyrozumění zákonného zástupce třídní učitel provede i v případě, že je žák schopen ve výuce pokračovat. Není-li zákonný zástupce dostupný, vyrozumí třídní učitel OSPOD.

Třídní učitel ve spolupráci s metodikem prevence vyrozumí o celé věci policii ČR (pokud tak nebylo již učiněno) a splní oznamovací povinnost na OSPOD.

Zákonní zástupci žáka mají možnost obrátit se na metodika prevence, který jim poskytne informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.

Záznam o události sepíše metodik prevence a založí do své agendy.

Nález injekční stříkačky v okolí školy:

Při výskytu použité injekční stříkačky před jakoukoliv budovou ZŠ a MŠ Brno, Merhautova 37 (škola i školka) nebo při oznámení dětí MŠ a žáků ZŠ budou vyučující kontaktovat městskou policii – 156. Ta zajistí jejich bezpečnou likvidaci prostřednictvím vyškolených osob.

Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená absence žáka. Absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce, vždy v souladu s pravidly školy o omlouvání absence. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku a je chápán jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku. Školní docházku eviduje třídní učitel a v případě podezření na záškoláctví se obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka.

Ve spolupráci se zákonnými zástupci zjistí třídní učitel příčinu záškoláctví. Pokud zjistí, že je důvodem neúnosná školní situace, je potřeba naplánovat opatření, aby se situace neopakovala. Vyučující má možnost konzultovat problém ve třídě, se školním psychologem (**Alžběta Muroňová**), popřípadě dalšími členy školního poradenského pracoviště.

Třídní učitel hlásí neomluvenou absenci výchovnému poradci (**1.st. Alexandra Kopalová, 2.st. Alena Mrhačová**). Neomluvenou absenci do součtu 10 vyučovacích hodin řeší třídní učitel se zákonnými zástupci v kompetenci školy. Pokud je neomluvených hodin více než 10, svolá výchovný poradce výchovnou komisi. Pokud je neomluvených hodin více než 25, oznamuje tuto skutečnost výchovný poradce na OSPOD.

Školní šikanování

Šikanování je jev, který se za určitých podmínek může rozvinout v jakékoliv skupině. Kdokoliv se může stát jeho aktérem, ať už v pozici šikanujícího, nebo šikanovaného, či toho, který je v roli „pozorovatele“. Šikanování je známé nejen ve školním, ale také již v předškolním věku.

„Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání“ (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28)

Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese. Například, poperou-li se dva přibližně stejně silní žáci, nejedná se o šikanování - chybí nepoměr sil, kdy se oběť neumí nebo z různých příčin nemůže bránit.

Jak se dozvíme o šikaně?

- informace od rodičů, žáků, kolegů
- dopisem na vedení školy
- vlastním pozorováním aj.

Jak postupovat při objevení problému?

Je důležité nahlásit situaci třídnímu učiteli, školnímu metodikovi prevence (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**), výchovnému poradci (**Alexandra Kopalová, Alena Mrhačová**), kteří společně zvolí strategii postupu řešení. Je důležité chránit zdroj informací!

Následný postup:

Počáteční stádium 9 kroků krizového postupu:

1. krok: Odhad závažnosti

Velmi důležité je určit, zda problém vyřešíme sami v rámci školy, pokud ne, můžeme situaci řešit pomocí konzultace s odborníkem zvenčí - PPP Sládkova, SVP aj.. V případě,

že už tato problematika patří odborníkům - pokročilé stádium, neobvyklá forma šikanování – lynč, oznamujeme na Policii ČR.

Při odhadu závažnosti musíme zvážit 4 kritéria:

- způsob chování a vypovídání obětí a svědků (dobré je, jsou-li otevření, ochotní pomoci a se špatným chováním agresorů nesouhlasí)
- závažnost a četnost agresivních projevů
- čas (jak dlouho šikanování trvá)
- počet agresorů a obětí

Součástí prvního kroku je oznámení vedení školy, nástin řešení a vymezení rolí, kdo a jak bude postupovat, postup musí být jednotný

2. krok: Rozhovor s informátory a obětí

Provádí školní metodik prevence (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**) ve spolupráci se školním psychologem (**Eva Nešutová**).

– **Rozhovor s informátory**

Je důležité nereagovat obranně, nezpochybňovat a nebagatelizovat. Dostaneme-li od kohokoliv signál, začneme třídu pozorovat. Jakoukoliv výpověď je třeba vždy ověřit. Rozhovor s informátorem zaznamenáme.

– **Rozhovor s obětí**

Velmi důležitá je role třídního učitele, popř. výchovného poradce, školního metodika, oblíbeného učitele. Může to být i spolužák, nebo rodič - „oběť“ musí mít k této osobě důvěru. Je důležité, aby nás oběť vnímala jako oporu a cítila od nás možnou pomoc. Rozhovor musí být proveden tak, aby o něm ostatní nevěděli.

Pravidla rozhovoru:

- nereagovat obranně
- nezpochybňovat, nedávat rady, pouze vnímat
- jakoukoliv výpověď ověřit
- empatie
- otevřenost
- neslibovat něco, co nemůžu splnit
- důležité je vše si zapsat

3. krok: Nalezení vhodných svědků

Spolupracujeme s informátory a oběťmi, kteří nám vytipují žáky „svědky“. Vybíráme si podle svých sympatií a podle jejich chování (žáci mohou mít tzv. dvě tváře). Důležití jsou žáci, kteří sympatizují s obětí (sympatie x nesympatie k oběti). Rozhovor se svědky provádíme jednotlivě, nejlépe mezi čtyřma očima.

4. krok: Individuální, příp. konfrontační rozhovory se svědky

Rozhovory musí být prováděny individuálně. V žádném případě se nesmí konfrontovat oběti s agresorem, ani jejich zákonní zástupci. Konfrontace svědků je možná pouze při protichůdných informacích a maximálně dva svědky společně.

5. krok: Zajištění ochrany oběti

Je potřebná zvýšená pozornost třídního učitele ke třídnímu klimatu. Zpřísnit dozory (ošetřit pohyb dětí na záchodech, cestě ze školy, do školy, časté nenápadné nahlížení do třídy o přestávkách). Po dobu šetření je možné se souhlasem vedení školy obět' omluvit z vyučování. Rodičům oběti doporučíme odborníka z PPP nebo SVP, či jiné instituce zabývající se touto problematikou.

6. krok: Rozhovor s agresory

Agresorovi nastíníme vnější obraz šikanování (popis nemocného, patologického chování). Je nutné mít důkazy, musím mít jistotu v tom, co se ve třídě děje.

7. krok: Výchovní komise (s agresorem)

Za účasti vedení školy, metodika prevence (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**), výchovného poradce (**Alexandra Kopalová, Alena Mrhačová**), třídního učitele, rodičů žáka a odborníka (PPP, SVP, OSPOD apod.), popřípadě zástupce Policie ČR

8. krok: Rozhovor se zákonnými zástupci oběti (obět')

Postup:

Sejít se v jiný den než jsou výchovné komise a sdělit zákonným zástupcům, jak jsme v dané věci postupovali (kroky řešení, závěry, domluva na dalších opatřeních, možnosti další spolupráce). Domluvit se na spolupráci, jak ochráníme obět'. Oběti doporučíme a nabídneme psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského pracoviště.

9. krok: Práce s celou třídou

Uzavření celé záležitosti vedením školy před všemi žáky ve třídě (VP, ŠMP, TU).

- ozdravení třídy je dlouhodobý proces
- je třeba nastavit nová funkční pravidla
- se třídou je možné pracovat v rámci třídnických hodin (jiné aktivity zaměřené na vztahy mezi žáky ve třídě)
- neustálé sledování třídy
- Třídní učitel ve spolupráci s metodikem prevence informují všechny členy pedagogického sboru (obecné informace - shrnutí případu, seznámením s nastavenými pravidly)
- jednotnost a důslednost pedagogického sboru
- obrátit se na PPP s žádostí o intervenční program

Pokročilá stádia šikanování: 3.-5. stádium

Je nutná spolupráce se specializovanými institucemi a Policií ČR

1. krok: Odhad závažnosti

Můžeme pozorovat podle chování, spolupráce, vztahů, celkové atmosféry - strach, napětí, nesvoboda, souhlas s jednáním a normami agresorů, obviňování obětí, bagatelizace nebo popírání násilí, nespolupráce svědků, popírání, odmítání vypovídat ze strachu z následků, ustrašenost obětí, která popírá násilí, sebeobviňuje se). Projevy závažné, četné agresivní, či brutální, které jsou výsledkem delšího vývoje šikanování, i v psychické formě psychoteroru. Pokud šikana probíhá déle než tři měsíce, jedná se o rozvinutější formu šikany. Větší počet obětí i agresorů může být náznakem nastolení destruktivních skupinových norem.

2. krok: Strategie vyšetřování

Je třeba zajistit bezpečnost oběti a informátora, chránit a zabránit prozrazení informátora. Zajistit zvýšení pedagogického dozoru na krizových místech a v rizikových situacích. Provést rozhovor s informátory a obětí, vše zdokumentovat pro poskytnutí prvních údajů, důkazů pro odborníky. Kontaktovat Policii ČR a odborníka na šikanu na PPP Sládkova. Poskytnutí dosavadních informací a zajištění organizačních podmínek vyšetřování.

3. krok: Závěry vyšetřování

Domluvit se na součinnosti s dalšími subjekty - kompetenční mapa (Co?, Kdo?, Kdy?, Jak?) Zajistit ochranu oběti, resp. informátora (pravidelná setkání, telefonní kontakt, zajištění odborné péče, cílené sledování oběti, docházky, stanovení ochránců oběti. Prokázání, usvědčení agresorů a jejich přiznání. Zrealizovat výchovnou komisi, stanovit opatření. Potrestání agresorů oznámíme před celou třídou a vyjádříme stanoviska a postoje školy.

Oběť:

Sejít se se zákonnými zástupci jiný den než jsou výchovné komise agresorů. Sdělit zákonným zástupcům, jak jsme vdané věci postupovali (kroky řešení, závěry, domluva na dalších opatřeních, možnosti další spolupráce). Nastavit časový horizont pro sledování situace (po týdnu, 14 dnech se vzájemně informovat o situaci - rodinné a školní klima). Domluvit se na spolupráci (ochrana oběti). Oběti doporučíme a nabídneme psychoterapeutickou péči PPP nebo jiného poradenského pracoviště

Léčba skupiny - intervenční program ve spolupráci s odborníky, restrukturalizace třídy, nejčastěji rozbití stávající skupiny. Vždy ze skupiny vyloučíme jádro agresorů. Nově sestavíme konstelaci žáků. Realizujeme vnější nátlak formou kázeňských a výchovných opatření. Navážeme spolupráci se servisními zařízeními.

Nestandardní šikana

např. výbuch skupinového násilí vůči oběti

- překonání šoku pedagoga
- bezprostřední záchrana oběti
- zvláštní organizační opatření:
 - zalarmovat učitele na poschodí
 - zabránit domluvě a křivé skupinové výpovědi
 - pokračovat v pomoci a podpoře oběti
 - nahlásit policii
 - kontaktovat odborníky na šikanu (PPP)

Následné pokračování je obdobou krizového scénáře pro pokročilá stádia.

Kyberšikana

„Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočnický. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.“ (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28)

Může se jednat o neustálé prozvánění, zasílání vulgárních, vyhrožujících sms, nebo e-mailů, o publikování lží a pomluv na sociálních sítích, rozesílání fotografií nebo videí s ponižujícím obsahem. Obětí nebývají jen děti, ale také učitelé.

Co dělat, když se ve škole setkám s kyberšikanou:

Kyberšikanou bychom se měli zabývat vždy, když se o ní dozvíme. Základním úkolem musí být zmapování případu, které nám pomůže se rozhodnout pro správný postup řešení.

K tomu poslouží zodpovězení tří otázek:

- Týká se kyberšikana žáka mé školy?
- Jak jsem se informaci dozvěděl?
- Děje se kyberšikana během vyučování?

Dozví-li se vyučující o kyberšikaně, kontaktuje školního metodika prevence (**Zuzana Hanzelková, Šárka Slivová**), který bude situaci řešit ve spolupráci s výchovným poradcem (**Alexandra Kopalová, Alena Mrhačová**), školním psychologem (**Eva Nešutová**), a třídním učitelem.

„Kyberšikana bývá u dětí školního věku často doplňkem klasické přímé a nepřímé šikany. Je tedy důležité při řešení prověřit případné souvislosti s klasickou šikanou. Tedy pokud probíhá klasická šikana (př. nadávky, ponižování...), je nutné zjistit situaci oběti v kyberprostoru (mobil, profil, chat,...) a naopak.“ (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28)

Jak postupovat

1. Zajistit ochranu oběti (smazání profilu, sms, ICQ, skipe aj.)
2. Kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu aj.

3. Zajištění dostupných důkazů s podporou IT kolegy. Důkladné vyšetření. Požádat o Odbornou pomoc, Vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem. Zajistit si podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie, aj.). Kontaktovat a spolupracovat s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo.
4. Zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.
5. Informovat zákonného zástupce oběti i kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“. Poučit rodiče o tom, koho mohou kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.
6. Vyžádat si konečný verdikt a informace. Při zapojení a následně celém prošetření případu získat konečné stanovisko všech zainteresovaných institucí (PČR...) a dalších subjektů (rodiče).
7. Při postizích agresorů postupujeme v souladu se Školním řádem.

Oběti doporučíme, aby:

- Neodpovídala
- Ukládala důkazy
- Mluvila o tom, co se jí děje

„Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.“ (Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28)

Rizikové chování v dopravě

Rizikové chování v dopravě je: Chování v rozporu s oficiálními a neoficiálními pravidly

Agresivní chování

Neočekávané nebo nezvyklé chování

Prevence:

- Předcházení nehodám
- Úrazům
- Ztrátám na životech
- Psychickým traumatům
- Materiálním škodám
- Negativním ekonomickým dopadům
- Ničení životního prostředí

Preventivní aktivity

- Zapojení dopravní výchovy - především MŠ a 1.stupeň ZŠ
- Před každou akcí poučit žáky o bezpečnosti – zápis v TK
- Každá nehoda, popř. úraz dítěte, neprodleně zapsat do Knihy úrazů a kontaktovat zákonného zástupce, oznámit ŘŠ

Poruchy příjmu potravy

Typ rizikového chování: mentální anorexie a bulimie

Mentální anorexie – úmyslné snižování tělesné hmotnosti, aktivní snaha hubnout nebo nepřibrat (často spojené s tím, že nemocní mluví o zdravé výživě a životním stylu).

Postupně si zvykají na snížený příjem energie, zvýšený energetický výdej, snadno se cítí přejedeni. Začíná nejčastěji ve věku 13-18 let.

Mentální bulimie – opakující se záchvaty přejídání spojené s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti. Rozhodujícím kritériem přejídání je subjektivní pocit ztráty kontroly nad jídlem. Ke kontrole hmotnosti jsou využívány přísné diety, hladovky, intenzivní cvičení, zvracení a používání projímadel. Začíná nejčastěji mezi 15. – 25. rokem.

Projevy:

- Výrazné hubnutí
- Opakované zvracení
- Dítě nechodí do ŠJ

Možnosti a limity pedagoga:

- Oznámit své podezření zákonným zástupcům
- Zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem
- Občanské sdružení ANABELL (posta@anabell.cz)

Syndrom CAN

Je to syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Dítě nejčastěji poškozují jeho rodiče a další členové rodiny, pokud jsou k dítěti necitliví a bezohlední a pokud je podřizují nebo využívají k uspokojení vlastních potřeb.

Změny se mohou projevit jak v chování dítěte (stísněnost a nezáměr o dění kolem, zvýšená opatrnost v kontaktu s dospělými, úzkost a vyděšené reakce, zhoršený prospěch ve škole, neomluvené absence, odmítání jídla, nebo přejídání se, sebepoškozování, útoky z domova).

Rovněž mohou být viditelné známky na těle dítěte (opakovaná zranění, modřiny, řezné rány, otoky, otisky dlaně a prstů, stopy po opaření nebo popálení cigaretou).

Dozvíím se – oznámím ŘŠ – kontaktuji PČR - kontaktuji OSPOD.

Doporučené odkazy:

- Dětské krizové centrum 241 484 149
- Internetová poradna: problem@ditekrize.cz
- Linka bezpečí 800 155 155

Homofobie

Zahrnuje postoje a jednání negativně namířené vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou. Toto rizikové chování souvisí s šikanou a extremismem.

Specializované služby zabývající se touto problematikou existují v ČR jen ve velmi malém rozsahu.

- Poradna pro občanství/ občanská a lidská práva
- GaTe, www.gejt.cz pro mladé gaye
- STUD
- Člověk v tísni.

Méně výrazné problémy homofobie může řešit pedagog sám za pomoci ŠMP, ŠP, či odborníka z některé nevládní neziskové organizace.

V případě závažnějších forem je vhodné kontaktovat pracovníky PPP.

Extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus

Extremistické chování – takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory.

Rasistické chování – takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností, skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu, příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (forma tvrdého rasismu) je i poškozují.

Xenofobní chování – obavy z jinakosti, v krajních případech jejich poškozování

Extremismus – dělíme na:

- 1/ pravicový – odmítá rovnost lidí a na tomto základě potlačuje svobodu některých z nich.
- 2/ levicový – absolutizuje rovnost lidí na úkor individuální svobody
- 3/ náboženský – nárokuje suverenitu jednoho náboženského vyznání
- 4/ etnicko regionální – nárok na suverenitu a separaci vlastního etnika
- 5/ environmentální

Projevy:

- Verbální či fyzické útoky kvůli politickému či náboženskému přesvědčení a nebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu
- Zpochybňování oficiálních výkladů historie
- Agitace na půdě školy – snaha získat nové stoupence

Doporučené postupy:

- Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům jakékoliv intolerance mezi žáky
- V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů či projevů násilí informovat zákonné zástupce, ŘŠ, PČR
- Český helsinský výbor www.helcom.cz
- Liga proti antisemitismu antisemitismus.wz.cz
- Konfederace politických vězňů www.kpv-cr.cz
- Náboženský extremismus www.sekty.cz

Vandalismus

Vandalismus se ve školním prostředí projevuje ničením školního majetku, nebo jeho poškozováním (ulomené části nábytku, prokopnuté dveře, ulomené vodovodní kohoutky, zničené školní pomůcky) nebo ničením majetku ostatních žáků a žákyň (popsané a polité učebnice).

Prevence:

- Nejrizikovější čas je přestávka mezi vyučovacími hodinami, nebo přestávka mezi dopoledním a odpoledním vyučováním.
- Jedním ze způsobů jak zamezit vandalismu je vykonávání přímého fyzického dohledu.

Doporučené postupy:

- Zákonný zástupce – malá nebo nepatrná škoda, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví snahu o nápravu
- V případě škod většího rozsahu, nebo škod na majetku někoho třetího oznamujte zákonným zástupcům VŽDY.
- PČR – škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu, škola není vlastními silami domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jejich zákonný zástupce.
- OSPOD – v případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Krádeže

Krádež je takové jednání, při kterém se někdo zmocní věci, která není jeho a to za účelem si ji ponechat, aniž by s tím majitel věci souhlasil, nebo o tom byl informován.

V případě, že je ukradena věc menší hodnoty než 5 000 Kč (bez použití násilí – překonání překážky, není to vloupání) jedná se o přešůpek proti majetku.

Škoda na odcizené věci od 5 000 Kč je trestným činem.

V případě, že byla odcizena věc s hodnotou menší než 5 000 Kč, ale bylo použito násilí (vypáčená skříňka, šatna, šuplík – nebo násilí vůči osobě) jedná se vždy o trestný čin.

Doporučené postupy:

- VŽDY vyrozumět ŘŠ
- Hlásit zákonným zástupcům – rodičům poškozeneho vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, ALE až po precizním zjištění příčin a potvrzení.
- Hlásit PČR – škoda nikoli nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu, škola není vlastními silami domoci se takové nápravy, ALE musí se jednat o úmyslné zcizení, poškozeneí nebo zničení věci. Hlásí se také tehdy, jestliže o to žádá poškozeneí nebo zákonní zástupci. !!!ŠKOLA A ŠKOLSKÉ ZAŘÍZENÍ NENÍ ORGÁN ČINNÝ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ, TAKŽE NEMŮŽE NIC VYŠETŘOVAT!!!!
- Hlásit OSPOD – v případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Násilí

Krizové situace spojené s násilím zahrnují rizikového chování, které vychází z vnějšího i vnitřního prostředí.

1/ Násilí ze strany aktivního útočnicka – násilí způsobené osobou, která navštívila školu – obvykle rodič žáka

- násilí způsobené osobou, která vnikla do školy, nebo jejího okolí, může ohrozit žáky, pedagogy, nebo další pracovníky školy.

Prevence školy:

- omezený přístup rodičů a jiných osob do školy – od 7:40 do 11:40 uzavřen hlavní vstup, do budovy je otevřen pouze vstup přes vrátnici – zde se osoba nahlásí, je odvedena za příslušným pracovníkem
- zákaz vstupu rodičů do prostoru šaten – zde je zajištěn pedagogický dohled
- na vrátnici v obou budovách je k dispozici všem pracovníkům školy, pevná linka, ze které lze v případě nutnosti volat.
- v každém kabinetě, ve školní družině, v MŠ jsou k dispozici pevné linky

Organizační informace pro případ ohrožení:

- kontaktní informace na rodinné příslušníky žáků jsou zaneseny v matrice, v každé třídní knize
- kontaktní informace na zaměstnance školy jsou v kanceláři školy
- společné místo setkání pro učitelský sbor a zástupce žáků je v budově školy sborovna
- mimo budovu školy je společným místem setkání: na budově Merhautova prostor před školkou, na budově Vranovská na školním hřišti.
- v kritických situacích bude výuka přerušena oznámením ve školním rozhlasu, který slouží jako komunikační systém pro varování a informování učitelů
- alternativní způsoby přesunu žáků domů – TU volá zákonným zástupcům
- při vyhlášení krizové situace, vyučující zachová klid a pořádek ve třídě, podle instrukcí buď opouští s žáky třídu, nebo naopak třídu zamkne a všechny žáky směřuje na tu stranu třídy, kde nejsou dveře. Pokud to situace umožní, staví barikádu z lavic, židlí a jiných věcí dostupných ve třídě.
- dětem, které prošly krizovou situací nabídne pomoc ŠP, rodičům bude poskytnut kontakt na další instituce – Linka Bezpečí aj.
- informaci mediím o vzniklé krizové situaci podává zpravidla vedení školy
- Policii upozorňuje na pohotovostní situaci ve škole zpravidla vedení školy

- Policisté či zdravotníci se mohou dostat do školy: bočním vstupem z družiny, hlavním vchodem, druhým bočním vjezdem ze dvora – budova Merhautova, na budově Vranovská – hlavní vchod, zadní vchod, vchod přes mateřskou školu.

Všichni pedagogové se dne 27. 8. 2015 zúčastnili školení: „Mimořádné a těžce předvídatelné situace ve škole“, jehož školitelem byl Mgr. Eduard Krainer, bývalý detektiv ÚOOZ.

Při řešení krizových situací tvoří tým vedení školy, metodikové prevence a členové BOZP.

2/ Afekt žáka s poruchou chování, afekt agresivního žáka

Výchovná opatření:

- Zachovat klid
- Zabránit přítomnosti ostatních spolužáků i jiných přihlížejících osob, tím mu nedat příležitost, aby nabyl pocitu, že touto „scénou“ dosáhne svého
- Pokud je ve třídě, kde dojde k afektu učitel spolu s asistentem – přebírá zodpovědnost a kontrolu nad žákem samotným zpravidla asistent či školní psycholog
- V některých případech postačí izolovat žáka s afektem tak, že se mu zadá učivo, které vypracuje v jiné místnosti (např. v jiné třídě pod dohledem pedagoga, který se ve třídě nachází)
- Jakmile se žák úplně uklidní, bude se s ním dále pokračovat v práci, kterou žák vykonával před afektem, buď v místnosti, kde byl izolován, nebo se může vrátit mezi ostatní (lepší možnost)
- Pokud se jedná o afekt, kdy je nebezpečný sobě nebo okolí – volá se zpravidla ZZS či PČR
- V případě, že se dítě odváží na hospitalizaci do nemocnice – zjistit od lékaře, kam přesně jej odvéžejí + okamžitě informovat zákonné zástupce
- V případě, že dítě odváží PČR je nutné informovat zákonné zástupce

Je to závislost na tzv. virtuálních drogách, mezi které patří zejména:

- počítačové hry,
- sociální sítě,
- internetové služby (různé formy chatu),
- virální videa,
- mobilní telefony,
- televize

Příznaky netolismu:

- méně vykonané práce
- pocit prázdnoty, když člověk není u PC
- ztráta kontroly nad časem stráveným u PC
- brzké vstávání k PC
- ponocování u PC
- nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát
- krádež peněz na nákup her
- hraní kvůli úniku od osobních problémů
- narušené vztahy s rodinou
- zanedbávání učení
- opouštění dřívějších zájmů a přátel
- zhoršující se školní výsledky

Doporučené postupy:

- zákonní zástupci žáka často nepovažují nelátkové závislostní chování za závažné, v tomto případě by měl pedagog rodiče informovat o rizicích, které s netolismem pojí
- www.poradenskecentrum.cz/pocitacova-zavislost.php
- www.safeinternet.cz
- www.ebezpeci.cz

Sebepoškozování

Je to komplexní autoagresivní chování, které lze chápat jako nezralou odpověď na akutní nebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody.

Nejčastěji sebepoškozujícím chováním je:

- řezání žiletkou, střepem atd.
- pálení kůže
- škrábání
- píchání jehlou
- rozrušování hojících se ran

Sebepoškozování se může týkat jakékoli části těla, nejčastějším místem poškození však bývají ruce, zápěstí a stehna.

Závažnost poškození může sahát od povrchových ran až po poranění vedoucí k trvalému znetvoření.

Sebepoškozování typicky začíná ve věku od 12 do 15 let. Může trvat týdny, měsíce a nebo roky.

Doporučené postupy:

- kontaktovat rodinu
- předat dítě školnímu psychologovi
- motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická či psychiatrická ambulance
- krizové centrum SPONDEA – Sýpka 25 , tel. 541 235 511
- linka důvěry
- linka bezpečí 116 111
- linka důvěry Dětského krizového centra , tel. 241 484 149
- linka důvěry RIAPS, tel. 222 580 697

Nevhodný postup:

- snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování
- sankce a ignorace

Nová náboženská hnutí

Souvisí s pojmem **sekta**, což je určitá ohraničená sociální skupina, která se vymezuje vůči svému okolí a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Známe **4 skupiny kultů** = sekt, které využívají psychickou manipulaci:

1/ náboženské kulty – nejčastější, nejznámější, nejpočetnější, mediálně nejoblíbenější

- orientují se na rozmanitá náboženská učení
- vycházejí z nejrůznějších zdrojů – od Bible přes tajné nauky starého Egypta, Druidů, Orientu, UFO, až po výmysly zakladatelů a vůdců těchto kultů.

2/ politické kulty – jsou obvykle označovány jako extremistické, přesto se k nim hlásí nezanedbatelný počet mladých lidí

- patří sem zejména kulty vůdců fašistického, nacistického a komunistického režimu

3/ Psychoterapeuticko-výchovné kulty – zaměřují se na zprostředkování duševních vizí, osvícení, či dalších vrcholných duchovních zážitků – za finanční obnos a používají některé techniky psychické manipulace.

- ti členové, kteří již nemohou platit, musejí skupinu opustit (což už někdy nezvládnou sami) nebo se stát jejími náboráři – dealery.

4/ komerční kulty – fungují na principu peněz.

- členové jsou nuceni pracovat za minimální provizi, nebo zcela zdarma.

Náboženské skupiny působící v ČR

1/ Společenství svědků Jehovových (jehovisté) – hlavním bodem tohoto učení je očekávání konce světa, jehož součástí bude soud nad světem, armagedonská bitva a nástup Božího království na obnovené zemi. Proslulí jsou neúnavnou misijní činností, neslaví obecně sdílené církevní ani státní svátky, odmítají oslavu narozenin (což působí problémy zejména dětem), odmítají krevní transfuzi.

Ačkoliv Ústavní soud v roce 2004 rozhodl, že může dokonce dojít k omezení rodičovských práv, přesto jde stále o problém (řada jehovistů raději nepouští děti na školní výlety – děti jsou stále izolovány)

2/ Církev Ježíše Krista Svatých posledních dní (mormoni) – učení vychází z protestantských tradic, důležitou roli hraje mormonská nauka o historii ztracených izraelských kmenů v Americe. Jejich výskyt na evropské půdě nebyl prozatím

zaznamenan.

3/ Společenství Ducha Svatého pro sjednocení světového křesťanstva (Církev sjednocení, monisté) – tato církev je známa především hromadnými svatbami, kdy reverend Moon oddával tisíce párů, které se předtím neznaly. Byla zde snaha separovat a izolovat nové členy od svých rodin.

4/ Scientologická církev (scientologie) – její členové věří, že člověk může studiem získat vlastní nesmrtelnost. Problematické je především využívání pseudoterapeutických metod a využívání manipulačních technik, které mohou vést až k destrukci osobnosti.

5/ Satanismus – organizačně i myšlenkově zcela nejednotný proud různých směrů a hnutí, které spojuje uctívání „padlého anděla“ Satana, jenž je chápán jako protiklad a odpůrce Boha. Má řadu symbolů, např. číslice 666, obrácený kříž, pentagram, apod. Problémem je komerční zneužívání touhy mladých lidí po něčem zakázaném a tajemném ve spojení se zneužíváním návykových látek, alkoholu a rizikovému sexuálnímu chování.

Doporučené postupy:

- u každého podezření o výskytu daného jevu, by měly být vždy informovány tyto osoby - ŘŠ, zákonný zástupce, TU, VP, ŠPP
- V odůvodněných případech je možné kontaktovat tato pracoviště – PPP, SVP, OSPOD, PČR, Linka důvěry
- www.sekty.cz
- www.cpons.webpark.cz

Rizikové sexuální chování

Může negativně ohrozit jedince, který se ho dopouští a to jak v čase kdy se odehrává, tak i v budoucnosti. Patří sem předčasný začátek pohlavního života (včetně zvýšené konzumace pornografie před 15. rokem života), vysoká frekvence pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuita, prostituční chování, prezentování vlastních erotických materiálů na internetu, krvavé sexuální praktiky, vaginální, anální a orální sex bez použití kondomu, mimodlouhodobé partnerství, kde se předpokládá věrnost partnerů. Pojí se k němu i další faktory – asociální chování, agresivita, nadužívání alkoholu a drog.

Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

U chlapců může docházet k nárůstu fyzické agrese, u dívek spíše k sebepoškození.

Na riziko tohoto chování nás může upozornit tzv. triáda symptomů: noční pomočování i po 12 roce života, krutost ke zvířatům, žhářství.

Primární prevencí se rozumí hlavně vytváření zdravých postojů, které následně ovlivňují další chování jedinců, což je v kompetenci pedagogů.

Doporučené postupy:

- Základní strategií je, že je potřeba brát každé sdělení dítěte vážně!
- Pokud se necítíte zcela jisti, či nedokážete odpovědět na nějakou otázku dítěte, je důležité dát dítěti najevo, že jeho otázku slyšíte, jenom neumíte přesně odpovědět.
- Zároveň je potřeba mít v záloze někoho, na koho můžete dítě odkázat (je dobré, aby mělo k němu dítě důvěru – tuto funkci by na naší škole mohl splnit ŠP
- Zjištěné sexuální násilí je potřeba IHNED ohlásit – ŘŠ, OSPOD, PČR
- www.protikorupcnilinka.cz/nasili-na-detech
- www.tadysenedotykej.org

Příslušnost k subkulturám

Jsou přirozenou součástí života dospívajících, inklinace k nim se začíná výrazně projevovat od 13.roku života.

Rozlišujeme různé formy:

1/ anarchismus - mezinárodní politické hnutí, které odmítá jakoukoliv formu státního zřízení a centrální moc na řízení či omezování života jednotlivce. Klíčovým pojmem je zde osobní svoboda.

2/EMO – vyznačuje se výraznou vnější image (výrazné účesy, černé rovné vlasy, boty značky Converse, černý oděv), emocionální citlivostí. Rizikem je apatie vůči školním povinnostem, výrazná až provokující image, u labilních jedinců známky sebepoškozování.

3/ Gothic/Witch – hudební a módní kultura, využívá odkazy na „gotické“ romány z 19.století, temnou a melancholickou hudbu. Je spojena s výrazným líčením (i chlupci), využíváním výhradně černé barvy, stříbrných cvočků, ostnů a jiných kovových prvků, včetně piercingu. Tato subkultura může být atraktivní pro patologické jedince se sklonem k násilí, ačkoliv sama násilí nepodporuje. Běžní členové se zajímají o kulturu, umění a básně a temné stránky existence života.

4/ Hip- hop – jedná se především o hudbu a s ní spojený hudební styl. Vychází z afroamerických a hispánských subkultur. Je orientovaná proti jakýmkoli formám rasismu, materialismu, sexismu a redukce života na zisk a bohatství.

Rizikem může být tvorba grafiti(přestupek), konzumace marihuany, rezignace na školní povinnosti.

5/ Punk – hnutí, hudební a životní styl formovaný v první polovině 70 .letech 20.století jako protest proti vládnímu establishmentu. Ideově vychází z postojů nižší dělnické třídy v Anglii. Punk v sobě zosobňuje protest vůči jakékoli formě státní autority a vůči většinově sdílené hodnotě peněz a majetku – heslo „no future!“

Členové hnutí obsazují neobydlené budovy, kde zakládají squaty.

Rizikem může být rezignace na běžné hodnoty, záškoláctví, snížení prospěch, problémy s autoritami, přestupky vůči veřejnému pořádku.

6/ Ska/Reggae – hudební styl s původem na Jamajce, vyznačuje se rychlou rytmikou a pozitivní atmosférou písní. Je orientována levicově, vystupuje proti

fašismu, nacismu, militarismu a diskriminaci, ale nežívá politický aktivismus jako formu sebe prezentace. Z hlediska image je využívána černá a bílá barva, časté je elegantní oblečení – saka, kravaty, košile (černobílý kostkovaný vzor).

Rizikem může být konzumace měkkých drog a přestupky vůči veřejnému pořádku.

7/ RPG komunity / síťové PC hry – jsou epické, dlouhodobé skupinové hry, které se odehrávají ve fiktivním (fantasy) světě. Specifikum těchto her je to, že se účastník věnuje rozvoji vlastní herní postavy, která je součástí světa, jenž má vlastní vývoj a zároveň je - ve skutečném světě součástí komunity spoluhráčů.

Společenství může být virtuální i skutečné.

Rizikem je vzdálení se od reality, a postupná ztráta zájmu o školní a jiné povinnosti, snížené množství prožitků z reálného světa, vytvoření závislosti na hrách.

8/ Skinheads – vznikly v Anglii v 60, letech 20. století jako opozice k „umírněným proudům“ dělnických a uměleckých subkultur.

V ČR jsou s tímto pojmem spojovány skupiny vyznávající nacionalistickou až neonacistickou ideologii. Extrémně pravicové skupiny jsou velmi dobře organizovány, vyznávají hierarchické řízení a realizují bohatou mezinárodní spolupráci. Mezi jejich cíle patří boj proti imigrantům, homosexuálům a jiným menšinám, používají provokativní akce – např. pochody vyloučenými lokalitami, či dokonce násilí.

Členové nosí pevné vysoké boty (kanady), koženou nebo džínovou bundu(křivák, bomber).

K rizikům patří agresivní chování, podílení se na protizákonných aktivitách.

Doporučené postupy:

- Je nutné oddělit příslušnost k subkultuře a projevy rizikového chování, tzn. nesankcionovat příslušnost k subkultuře, ale pouze rizikové chování.
- Pak postupujeme podle druhu rizikového chování

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Má negativní vliv na harmonický vývoj dětí v oblasti emocionální, vztahové, může ohrozit i zdravý tělesný vývoj. Je to netypická forma rizikového chování pro školu, je složité ji přesně identifikovat a správně vyhodnotit míru a potřebu podpory z vnějšího okolí.

Násilí, které se odehrává v rodině může mít na jedince špatný vliv a může se projevat např. záškoláctvím, zneužíváním návykových látek, sebepoškozováním apod.

Domácí násilí představuje obvykle fyzické, psychické nebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, k němuž dochází skrytě v soukromí.

Klíčové charakteristiky:

- Je opakované
- Je neveřejné, probíhá v soukromí domácnosti
- Eskaluje – od urážek a ponižování až k fyzickému násilí
- Role oběti a agresora jsou jasně rozdělené – nezaměňují se
- Pachatel mívá dvojí tvář – okolí se může jevit jako sympatický, násilný bývá jen ke své oběti
- Pachatel považuje své chování za ospravedlnitelné, má pocit nároku na takové chování
- K násilí dochází v cyklech – střídá se období napětí a násilí s obdobím relativního klidu
- Chování obětí je zaměřeno na zajištění přežití (přebírání odpovědnosti za násilí, ochrana násilníka, setrvávání v násilném vztahu)

Mimo psychické a fyzické násilí sem patří sexuální zneužívání, ekonomické zneužívání a sociální izolace.

Doporučené postupy:

- Není úlohou pedagoga usuzovat na domácí násilí na základě svých pocitů, vyvozovat je z chování a projevů dítěte.
- Pedagog je povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například dítě svěří, či pokud zaznamená nezpochybnitelné známky násilí na dítěti (podvýživa, modřiny)
- Pokud se ukáže, že dítě je obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu TČ, okamžitě nahlásí ŘŠ, PČR, OSPOD
- Pokud tak neučiní, porušuje paragraf 368 TZ.

- Učitel NEMŮŽE poskytovat terapeutické služby, nutit dítě k odpovědi, či intervenovat v rodině
- V případě podezření na domácí násilí, je zcela nevhodné řešit situaci s možným agresorem – tento postup by se mohl obrátit proti dítěti
- Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí zákonných zástupců PČR, nebo OSPOD
- www.domacinasili.cz
- www.stopnasili.cz

Použitá literatura:

1. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
2. JINDROVÁ, Martina, 2012, *Rizikové chování dětí a jeho právní dopady*, Praha, TOGGA, ISBN: 978-80-87258-59-0
3. ŠIRŮČKOVÁ, Michaela, MICHAL, Milovský, SKÁCELOVÁ, Lenka, GABRHELÍK, Roman, 2012, *Příklady dobré praxe programů školní prevence rizikového chování*, Praha, TOGGA, ISBN 987-80-87258-91-0
4. Prim. MUDr. NEŠPOR, Karel, CSc., PhDr. CSÉMY, Ladislav, 1997, *Alkohol, drogy a vaše děti*, Praha, BESIP
5. Základní a Mateřská škola Brno, Merhautova 37, Krizový plán šikany 2011/2012